

Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің 30 жылдығына арналған «Сейфуллин оқулары – 17: «Қазіргі аграрлық ғылым: цифрлық трансформация» атты халықаралық ғылыми – тәжірибелік конференцияға материалдар = Материалы международной научно – теоретической конференции «Сейфуллинские чтения – 17: «Современная аграрная наука: цифровая трансформация», посвященной 30 – летию Независимости Республики Казахстан.- 2021.- Т.1, Ч.2 - Б.193-195

ОҚЫТУ ПРОЦЕСІНДЕ ТЕСТІҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ

*Габдуллина Камила,
4- курс студенті С.Сейфуллин атындағы
Қазақ агротехникалық университеті, Нур-Султан қ.*

Қазіргі таңда білім беру қызметінің аса құнды компоненттерінің бірі ол бақылау болып табылады. Педагогикалық бақылау педагогикалық процесте бірнеше функцияларды орындайды. Олар:

- бағалау
- ынталандыру
- дамыту
- оқыту
- диагностикалық
- білім беру және т.б.

Бақылау сыртқы және ішкі байланысты қамтамасыз етеді. Сонымен қатар бақылау ақпаратты алуға бағытталған, оны талдай отырып, педагог оқу процесі барысында қажетті түзетулер енгізеді.

Бақылаудың көптеген және ір түрлі бір-біріне ұқсамайтын формулар бар және сол формулардың бірі – бұл жұмыста тадқыналатын тестілеу.

Педагогикадағы тестілеу өзара байланысты үш негізгі функцияны орындайды: диагностикалық, оқыту және білім беру.

Тестілеудің білім беру функциясы білім берушілердің оқу материалын меңгеруден және ынталандырудан тұрады.

Диагностикалық функция оқушының білім, білік, дағды деңгейін анықтаудан тұрады. Бұл тестілеудің негізгі және ең айқын функциясы. Объективтілігі, диагностикалаудың кеңдігі мен жылдамдығы бойынша тестілеу педагогикалық бақылаудың басқа формаларынан асып түседі.

Тест тапсырмаларының келесі функциясы - оқытуда қолдану. Тест тапсырмаларын оқытуда қолдану үшін тест тапсырмаларының формаларын толық білу қажет.

В.С.Аванесов тест тапсырмаларының 4 формасын төмендегідей көрсетеді:

- 1) жабық тест – бір немесе бірнеше дұрыс жауабын табу;
- 2) ашық тест - жауап варианттары жоқ, жауапты өзі қою;
- 3) сәйкесін табуға арналған тест – бірнеше тапсырма мен бірнеше жауап беріліп, сәйкесін табу;

4) ретімен орналастыруға арналған тест – алған білімді жүйелі ретімен айта білуге арналған.

Тестілеу сөзі *test* сөзінен енген, яғни сынақ, тексеру дегенді білдіреді. Тест-білім алушылардың оқу нәтижелерін тексеру және бағалау құралдарының бірі. Соңғы уақытта олар оқу тәжірибесінде көбірек қолданылуда.

Тесттің сенімділігін анықтайтын факторлар:

- оқытуды дұрыс көрсететін параметрлерді дұрыс таңдау;
- технологиялылығы (анықтығы) тексеру және бағалау. Құралдарды-тексеруді ұйымдастыру туралы нақты нұсқаулық, бағалаудың бір мағыналы болуы;

- әр тестілеудің бірдей шарттары;

- өлшеуіштің біртектілігі (эквиваленттілігі)

Тест тапсырмаларының ең танымал классификациясын қарастырайық. Осы жіктеу аясында тест тапсырмаларын екі топқа бөлуге болады:

- жабық түрдегі тест тапсырмалары (әр сұраққа бір немесе бірнеше дұрыс нұсқаны таңдау қажет болатын дайын жауаптар беріледі);
- ашық типтегі тест тапсырмалары (әр сұраққа тақырып өз жауабын ұсынуы керек: сөз, -сөз тіркесі, сөйлем, белгі, формула және т.б. қосыңыз).

Тест тапсырмасының түрі мен түрін таңдау, ең алдымен, тестілеу өткізілетін мақсаттармен, игерілуі анықталуы керек материалдың сипатымен және пәндердің жас ерекшеліктерімен анықталады. Қаржылық, кадрлық және ресурстық қамтамасыз ету, сондай-ақ әзірлеушінің уақыт қоры маңызды рөл атқарады.

Білімді бақылаудың басқа түрлерімен салыстырғанда тестілеудің артықшылықтары мен кемшіліктері бар.

Артықшылықтары:

Тестілеу бағалаудың жоғары сапалы және объективті әдісі болып табылады, оның объективтілігіне процедураны стандарттау, тапсырмалар мен сынақтардың сапа көрсеткіштерін тексеру арқылы қол жеткізіледі.

Тесттер неғұрлым көлемді құрал болып табылады, өйткені тестілеу курстың барлық тақырыптары бойынша тапсырмаларды қамтуы мүмкін, ал ауызша емтиханға әдетте 2-4 тақырып, ал жазбаша емтиханға 3-5 тақырып кіреді. Бұл билетті алу кезінде кездейсоқтық элементін алып тастап, білім алушының бүкіл курс бойынша білімін анықтауға мүмкіндік береді. Тестілеу көмегімен білім алушының пән бойынша жалпы және оның жеке бөлімдері бойынша білім деңгейін анықтауға болады.

Тест бұл дәлірек құрал, мысалы, 20 сұрақтан тұратын тестті бағалау шкаласы 20 бөлімнен тұрады, ал білімді бағалаудың әдеттегі шкаласы тек төртеуінен тұрады.

Тестілеу экономикалық тұрғыдан тиімді. Тестілеу кезіндегі негізгі шығындар сапалы құралдарды әзірлеуге жұмсалады, яғни олар бір реттік сипатқа ие. Тесттің құны жазбаша немесе ауызша бақылауға қарағанда әлдеқайда төмен. 30 адамнан тұратын топта тестілеу және нәтижелерді бақылау бір жарым екі сағатты, ауызша немесе жазбаша емтиханды өткізу кемінде төрт сағатты алады.

Кемшіліктері:

- Жоғары сапалы тест құралдарын жасау ұзақ, уақытты қажет ететін және қымбат процесс.

- Мұғалімнің тестілеу нәтижесінде алған деректері белгілі бір бөлімдер бойынша білімдегі олқылықтар туралы ақпаратты қамтыса да, осы олқылықтардың себептерін бағалауға мүмкіндік бермейді.

-Тест шығармашылықпен байланысты білімнің жоғары, өнімді деңгейлерін, яғни ықтималды, дерексіз және әдіснамалық білімді тексеруге және бағалауға мүмкіндік бермейді.

-Тестілеудегі тақырыптардың кеңдігінің кері жағы бар. Тестілеу кезінде студент ауызша немесе жазбаша емтиханнан айырмашылығы, тақырыпты терең талдауға жеткілікті уақыт жоқ.

-Тесттің объективтілігі мен әділдігін қамтамасыз ету тест тапсырмаларының құпиялылығын қамтамасыз ету бойынша арнайы шаралар қабылдауды талап етеді. Тестті қайта қолданған кезде тапсырмаларға өзгерістер енгізген жөн.

-Тестілеуде кездейсоқтық элементі бар. Мысалы, қарапайым сұраққа жауап бермеген студент неғұрлым күрделі сұраққа дұрыс жауап бере алады. Мұның себебі бірінші сұрақта кездейсоқ қате де, екінші сұрақта жауап табу болуы мүмкін. Бұл тест нәтижелерін бұрмалайды және оларды талдау кезінде ықтималдық компонентін ескеру қажеттілігіне әкеледі.

Пайданылған әдебиеттер тізімі

1.Белнап Д.Н., Стил Т.Б. Логика вопросов и ответов/ Пер.с англ.- М.: Прогресс, 1981.- 288с.т

2. Аванесов В.С., Володин Б.В. Вопросы применения тестов для контроля знаний студентов//Научная организация учебного процесса вып. 3, ч.1 М; МИФИ, 1976,- С.102-107.

3. Аванесов В.С.,Володин Б.В.,Короза В.И. Опыт построения теста для оценки знаний студентов//Научная организация учебного процесса. Вып. 3, ч.1 М.:МИФИ, 1976.- С.108-117.

4.Кузнецов А., Пугач В., другие. Тестовые задания. Информатика. Методическое пособие. М., Лаборатория Базовых знаний, 2002.